

ИНСОН ВА ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Ҳаёт заққамни

Фуқароларни қонунларга итоат қила-
диган давлат тинчлик қонунлари зам
туғлаб-пайванд, афсурда зам уни отиб
бўлмайдн.
Солған

Қонунларни билмиш — уни зар бир
сўзни ёддан билмиш дегани эмас, уни
маъносини уғриш дегани.
Юстиниан I

2019 йил 12 март

сешанба № 9 (1161)

e-mail: insonvaqonun@adliya.uz

www.insonvaqonun.uz

t.me/ivquz

fb.com/ivquz/

Аёлини ЭЪЗОЗЛАГАН юртнинг обрўси баланд бўлади

ЎТган ҳафта интернет сайтларида Ўзбекистоннинг гендер тенглик бўйича халқаро рейтингда паст баҳо олгани ҳақида хабарлар тарқалди. Хусусан, [Daryo.uz](https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31327/WBL2019.pdf) ахборот сайти ўзининг телеграмдаги каналида қуйидаги маълумотни эълон қилди:

"Жаҳон банки 187 мамлакатда аёллар ҳуқуқлари билан боғлиқ вазиятни ўрганиб чиқиб, "Аёллар, бизнес ва қонун" тадқиқотини (<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/31327/WBL2019.pdf>) эълон қилди. "Газета.уз"нинг ёзишича, (<https://www.gazeta.uz/ru/2019/03/01/gender-equality/>), тадқиқотни тайёрлашда экспертлар мамлакатларнинг сўнги ўн йилликдаги қонунчилик базаларига баҳо берган.

Вазиятни баҳолашда ҳаракатланиш эркинлиги, ишга жойлашиш, меҳнатга ҳақ тўлаш, никоҳ ва фарзандларнинг борлиги, хусусий бизнесни юритиш, мулкларни бошқариш ва пенсия таъминоти каби жиҳатлар ҳисобга

олинган.

Ўзбекистон рейтингда гендер тенглиги даражаси бўйича 100 баллик тизимда 70,6 балл олиб, МДҲнинг барча мамлакатларидан ортда қолган".

Ушбу ҳолат мамлакатимизда аёллар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларнинг меҳнат шaroитларини яхшилаш бўйича ҳали кўп ишлар қилиниши лозимлигини кўрсатади.

Президентимизнинг 2019 йил 7 мартдаги "Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қароридан бу борада кўплаб муҳим ва ижобий ўзгаришлар қилиниши кўзда тутилган. Хусусан:

1. Аёллар меҳнатини муайян соҳа ёки касбларда қўллаш бўйича тақиқлар бекор қилинади.

Ҳозирги кунда амалда бўлиб турган айрим қонун

ҳужжатларида аёлларнинг меҳнат қилиш ҳуқуқи чекланиш ҳолатини кўриш мумкин.

Жумладан, 2000 йил 5 январда Адлия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтказилган Аёллар меҳнати тўлиқ ёки қисман қўлланилиши тақиқланадиган меҳнат шaroити ноқулай бўлган ишлар рўйхати билан жами 400 га яқин касбларда аёлларнинг ишлаши тақиқланган.

Масалан, мазкур ҳужжатга кўра, аёлларнинг йўловчилар сони 14 та дан кўп сифимли автобусларнинг ҳайдовчиси бўлиб ишлаши тақиқланади. Ваҳоланки, ҳозирги кунда ушбу русумдаги транспорт воситасини бошқариш учун жуда катта жисмоний куч талаб қилинмайди. Шу сабабли мазкур рўйхат қарорга асосан қайта кўриб чиқилади. Аёллар соғлиғига салбий таъсир этиши мумкин бўлган соҳа ёки касблар рўйхати эса тавсиявий характерда бўлади.

2-БЕТ

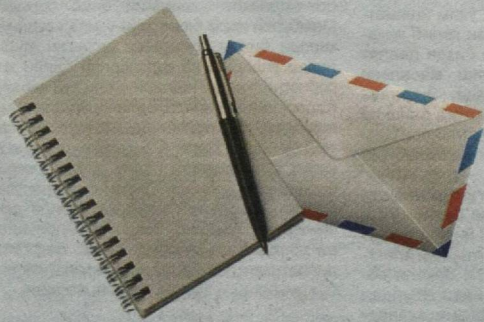
Миннатдорлик мактуби

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ Шайхонтохур туманида яшайман. Неча йилдирки, акам билан судлашиб келаман. Бунга сабаб мен истиқомат қилаётган уйдан акам мени кўчага қувиб солмоқчи бўлди. Шу боис яшашимизда ҳам ҳаловат йўқ эди. Суд жараёнларида ҳам ҳолисликни кўрмаётган эдим. Чунки судья фақат бир тарафни, яъни даъвогар тарафни эшитиб, менинг эса фикрларимни инobatга олмаётган эди. Шундан сўнг, "Инсон ва қонун" газетаси таҳририятига суд жараёнида муҳбир қатнашишини сўраб мурожаат қилдим. Таҳририят томонидан муҳбир иштироки таъминланди. Мазкур суд жараёни ҳолисона, қонун-қоидаларга тўлиқ риоя қилинган ҳолда олиб

борилди. Фуқаролик ишлари бўйича Шайхонтохур туманлараро суди биносига очил суд мажлисида менинг фойдамга ҳал қилув қарори чиқарилди. Таҳририятнинг ҳар бир мурожаат билан танишиб, жиддий иш олиб боришига, фуқаролар манфаатларини адолатли равишда ҳимоя қилишларига гувоҳ бўлдим.

"Инсон ва қонун" газетаси таҳририятига мурожаатимни эътиборсиз қолдирмай, судда муҳбир иштирокини таъминлагани учун ўз миннатдорчилигимни билдирдим.

Муҳиддин АРТИҚОВ,
Тошкент шаҳри

Давоми. Бошланиши 1-бетда

Аёлини ЭЪЗОЗЛАГАН юртнинг ОБРЎСИ БАЛАНД БЎЛАДИ

2. Фарзанд тарбиясида оталарнинг масъулияти оширилади.

Қонунчиликка асосан бола парваришlash таътилини (декрет таътили) нафақат она, балки ота томонидан ҳам олинishi мумкин.

Бунда Президент Қарорига асосан мазкур таътилнинг уч ойи ота томонидан фойдаланилган тақдирда, ота ёки онадан бирига қўшимча бир бола парваришlash таътили берилиши назарда тутилган. Ушбу бир ой учун ҳам нафақа тўланади.

Шунингдек, икки ёшга тўлмаган боласи бор аёлларга болани овқатлантириш учун қўшимча танаффуслар ҳам берилиши лозим.

Бу танаффуслар камида ҳар уч соатда бир марта ҳар бири ўттиз дақиқадан кам бўлмаган муддат билан берилади. Аёлнинг хоҳишига кўра, болани овқатлантириш учун бериладиган танаффуслар дам олиш ва овқатлантириш учун белгиланган танаффусга қўшиб берилиши ёки умумлаштирилиб, иш кунининг бошига ёки охирига кўчирилиб, иш кунини шунга яраша қисқартирилиши мумкин эди.

Янги тартибга кўра, мазкур ҳуқуқ икки ёшга тўлмаган фарзандини тарбияловчи она билан бир қаторда оталарга ҳам берилапти, шунингдек, мазкур танаффуслар ҳисобидан иш берувчи билан келишган ҳолда кун давомида фойдаланиладиган танаффус вақтини белгилаш мумкин. Яъни, умумлашган танаффусни фақатгина иш кунини боши ёки охирида эмас, балки ўзига қулай бўлган вақтда олиши мумкин.

3. Пенсия ёшига етган аёлларнинг ишлашда давом этиши рағбатлантирилади.

Меҳнат кодексига асосан ходимда пенсия олиш ҳуқуқининг пайдо бўлиши, у билан меҳнат шартномасини иш берувчи ташаббусига асосан бекор қилиш учун асос бўлиб ҳисобланади.

Яъни, умумий қоидага кўра, аёллар 54 ёшга тўлгандан кейин 20 йиллик иш стажига эга бўлса, иш берувчи уни меҳнат шартномасини бекор қилиш ҳақида камида икки ой олдин огоҳлантириб, ушбу муддат тугагандан кейин эса уни ишдан бўшатиши мумкин.

Президент Қарори билан эса аёлларнинг пенсия ёшига тўлганлиги ёки қонун ҳужжатларига мувофиқ ёшга доир давлат пенсиясини олиш ҳуқуқи вужудга келганлиги сабабли улар билан тузилган номуайян муддатли меҳнат шартномасини иш берувчининг ташаббусига кўра бекор қилиш таққиланди.

Яъни, янги тартибга асосан аёллар ўз хоҳишига кўра 60 ёшга тўлгунга қадар ёки муддатли меҳнат шартномасининг муддати тугагунга қадар ишлашлари мумкин.

4. Судларда адвокат хизмати учун харажатлар давлат томонидан қоплаб берилади.

Юқоридаги Қарорга кўра, эркак ва аёллар ҳуқуқлари тенглигининг бузилиши билан боғлиқ ишларнинг судларда қўриб чиқилишида аёлларга адвокатлар томонидан кўрсатиладиган юридик хизмат учун ҳақ уларнинг хоҳишига кўра давлат ҳисобидан қопланиши белгилаб қўйилди.

Мазкур ўзгаришлар 2019 йил 1 майдан амалга киритилади.

5. Хотин-қизлар тадбиркорлик фаолияти учун янги имкониятлар очиб берилади.

Қарор билан нодавлат нотижорат ташкилоти мақомига эга бўлган "Хо-

тин-қизлар тадбиркорлик марказлари" ташкил этилиши белгиланди.

Ушбу марказлар хотин-қизларнинг тадбиркорлик, хунармандчилик фаолиятини, хусусан, оилавий тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришга кўмаклашади. Шунингдек, тадбиркорлик билан шуғулланишни истаган хотин-қизлар туман (шаҳар) ҳокими ва хотин-қизлар кўмитаси томонидан шакллантирилган рўйхат асосида махсус ўқитиш дастури бўйича ўқитилади.

Аёллар тадбиркорлигини нафақат ҳуқуқий ва услубий, балки молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлашга ҳам алоҳида эътибор берилади. Хотин-қизлар кўмитаси томонидан шакллантирилган рўйхат бўйича аёлларга имтиёзли кредитлар (3 йилдан кўп бўлмаган муддатга, 8 ойлик имтиёзли давр билан йиллик 6 фоиз ставкада) берилади.

Хотин-қизлар ва оилани қўллаб-қувватлаш жамоат фонди томонидан тиждорат банкларига ҳар йили ажратиладиган 100 миллиард сўм ресурслар маблағларининг камида 50 фоизи қишлоқ жойларда истиқомат қиладиган хотин-қизларнинг бизнесини ривожлантиришга йўналтирилади.

6. Гендер тенглиги масаласига эътибор кучайтирилади.

Хотин-қизларнинг гендер камситилишига йўл қўймашлик мақсадида Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси кўмагида Хотин-қизларнинг гендер тенглигини ҳимоя қилиш бўйича комиссия тuzилди.

Маълумки, ўтган йили Президентимизнинг "Ижтимоий реабилитация қилиш ва мослаштириш, шунингдек, оилавий-маиший зўрлик ишлатишнинг олдини олиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори имзоланган эди. Унда оилавий-маиший зўравонликка жазо муқаррарлиги таъминланиши, ваколатли органларга оилавий зўравонлик ҳақида келиб тушган ҳар қандай мурожаатлар "синчиклаб ўрганилиши ва айбдорларга, албатта, жазо берилиши алоҳида таъкидлаб ўтилган эди.

Энди "Эркаклар ва аёллар учун тенг ҳуқуқлар ва имкониятлар кафолатлари тўғрисида" ҳамда "Хотин-қизларнинг таълим ва зўравонликлардан ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонунлар ишлаб чиқилиши белгилаб қўйилди. Булар аёллар учун гамзўрликни кучайтириш, уларнинг шаъни, кадр-қиммати ва турмуш хавфсизлигини таъминлаш йўлида олиб борилаётган изчил сиёсатнинг давоми сифатида қабул қилиниши лозим бўлган чора-тадбирлардир.

Мақсад, аввало, аёлларимизнинг турмуш ва меҳнат шароитларини яхшилаш, оилада, хусусан, фарзанд тарбиясида эркаклар ролини ошириш, шунингдек, мамлакатимизнинг халқаро имиджига муҳим таъсир кўрсатувчи гендер тенглик масаласида илгор ижобий ўзгаришларни амалга оширишдан иборатдир. Халқаро хотин-қизлар байрами арафасида қабул қилинган ушбу муҳим ҳужжат юртимиз аёллари учун мамлакатимиз раҳбари томонидан аjoyиб байрам совғаси бўлганини эса алоҳида таъкидлаш лозим.

Фурқат ТОЖИЕВ,

Адлия вазирлиги бошқарма

бошлиғи ўринбосари,

Шаҳноза ТУРАХУЖАЕВА,

Адлия вазирлиги бош

маслаҳатчиси

ДАВЛАТ АКТИВЛАРИ НИМА?

БУ ҲАҚДА БИЗ НИМАЛАРНИ БИЛАМИЗ?

ЎЗБЕКИСТОНДА НИМА УЧУН ДАВЛАТ АКТИВЛАРИНИ БОШҚАРИШ АГЕНТЛИГИ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ?

ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ 2019 йил 19 февралдаги "Давлат мулки объектларидан самарали фойдаланиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони қабул қилинди. Айтиш жоизки, аини дамда мамлакатимизда иқтисодиётда давлат иштирокини янада қисқартириш, фонд бозорини ривожлантириш ва соғлом рақобат муҳитини яратиш, фалол инвестиция сиёсатини олиб боришда муҳим қадамлар қўйилапти. Шу пайтгача ушбу соҳада бир давлат органи доирасида давлат активларини бошқариш, монополияга қарши курашиш ҳамда қимматли қоғозлар бозорини тартибга солиш функцияларининг жамланиши оқибатида бир қатор муаммолар тўпналиб қолган ва давлат активларини бошқариш соҳасида, капитал бозорида ҳамда монополияга қарши курашиш органи фаолиятида аниқ, алоҳида йўналишни белгилаш имкони йўқ эди. Шу сабабли бундан бир оз аввал январь ойида "Давлат активларини бошқариш, монополияга қарши курашишни тартибга солиш тизимини ва капитал бозорини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Президент Фармони қабул қилинган эди. Хўш, бундан кейин қандай ўзгаришлар бўлди? Ушбу Фармондан кўзланган мақсад нима эди? Давлат мулки объектларини тадбиркорларга бериш ёки сотиш тартиби ҳозирги кунда қандай ҳолатда?

Бу ҳақда Давлат активларини бошқариш агентлиги бошқарма бошлиғи ўз мулоҳазаларини билдирди...

Зоҳид БОБОБЕКОВ,

Давлат активларини бошқариш агентлиги, Давлат қорхоналари ва улушлари ҳисобини юришти бошқармаси бошлиғи:

— Илгари Монополияга қарши курашиш кўмитаси билан Давлат мулк кўмитаси функцияларининг ўзаро кесилимайдиган ҳолатлари жуда кўп эди. Давлат мулкни сотишда тўғридан-тўғри музокара ўтказиб бериш имконияти мавжуд бўлган ҳолатларда монополияга қарши курашиш органи эса рақобат муҳитини яратиш, объектни оммавий равишда сотиш тарафдори бўларди. Бу икита йўналишнинг битта оғанда бўлиши ўз-ўзиндан тўғри келмайдиган ҳолат эди. Шу нуқтаи назардан Давлат активларини бошқариш, Монополияга қарши курашиш ва Капитал бозорини ривожлантириш бўйича учта кўмита ташкил қилиш заруратга айланган. Президентимизнинг мазкур Фармони қабул қилинишидан кўзланган мақсад ҳам бу уч орган фаолиятини аниқ белгилаб олиш ва шу орқали мамлакатда соғлом рақобат муҳитини яратиш, давлат мулки объектларини сотиш тартибини соддалаштириш, инвестиция муҳитини яхшилаш, бўш ётган объектлардан тадбиркорларни жалб этган ҳолда имкон қадар тўғри ва самарали фойдаланиш бўлди. Масалан, ўзим ишлаётган бошқарма фаолиятдан келиб чиқадиган бўлса шу вақтгача бизда давлат активларини ҳисобга олиш масаласи тўғри йўлга қўйилмаган эди. Эндиликда, давлат активларини ҳисобга олиш ва хусусий мулкка бериш масалалари ҳам Фармон билан очик-ойдин белгилаб берилди.

Дастлаб эксперимент тариқасида Президентимиз топшириғи билан Тошкент вилоятида ўтган 2018 йилнинг март ойида давлат мулки объектларини электрон, яъни E-IJRO AUKSION орқали сотиш механизми жорий этилди. Шундан сўнг бу механизм анча самарали эканлиги исботланди. Бу давлат мулки объектларининг ошқора олинishi, ҳеч қанақа

инсон омиллари иштирок этмаслиги, коррупцион ҳолатларга барҳам берадиган йўл эди. Яъни, хоҳлаган шахс хоҳ уйда бўлсин, хоҳ ишда интернет тармоғи орқали электрон савдоларда бевосита объект билан танишиши, савдони кузатиши, унда иштирок этиши ва керак бўлса, электрон савдо орқали ўша объектни сотиб олиши мумкин бўлади. Бунда савдолар мутлақо адолатли бўлади, ҳеч қандай инсон омилли иштирок этмайди ва коррупцион ҳолат вужудга келишининг имкони ҳам йўқ. 2018 йил 11 октябрда Президентимизнинг яна бир Фармони билан давлат мулки объектларини сотиш тартиби янада соддалаштирилди. Олдинги тартиб бўйича объектлар баҳолашиб, кейин савдога чиқарилган бўлса, Фармондан кейин энди 1 сўм қийматда бошлангич нархда савдога қўйила бошланди. Бу амалиёт 4 ой давомида ўз мевасини берди. Масалан, 500 га яқин объект савдога чиқарилди, 327 та объект 1 сўм қийматда савдога қўйилган бўлса, буларнинг барчаси ўз эгасини топди. Мазкур объектлар электрон савдолар орқали 12 миллиард сўм қийматда сотилди ва 212 миллиард сўм инвестиция киритиш ва 3694 та иш ўрни яратиш шарти билан тадбиркорларга берилди. Бу ҳам бўлса қисқа муддатда ошқора равишда электрон савдолар ташкил этилгани учун бугун ўз натижасини берапти.

2019 йилнинг 19 февралда Президентимизнинг "Давлат мулки объектларидан самарали фойдаланиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармони қабул қилинди. Бу ҳужжатда назарда тутилган тартиблар бутун республика бўйича татбиқ қилинади. Фармонга мувофиқ энди республикамиз бўйлаб давлат мулки объектлари — акциядан ташқари ҳар қандай улуш, кўчмас мулк объектлари фақат E-IJRO AUKSION орқали сотилади. 2019 йил 1 июлдан эътиборан давлат мулкни ижарага бериш механизми ҳам соддалашади. Бутун республика бўйлаб 1 июлдан бошлаб давлат мулки объектлари E-IJRO AUKSION орқали тадбиркорларга ижарага олиш учун тақдир қилинади. Электрон савдолар ҳақида оммавий ахборот воситаларида эълонлар берилади ва мунтазам ёрилади. Ушбу Фармонда яна бир жиҳатга эътибор қаратиш керак. Олдин Бош прокуратуранинг Мажбурий ижро бюроси қошида бўлган Электрон-онлайн-аукционларни ташкил қилиш маркази Давлат активларини бошқариш агентлиги тасарруфига ўтказилди. Бундан буюғига Давлат активларини бошқариш агентлиги тегишли манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда электрон савдо орқали давлат мулки объектларини сотиш, тадбиркорларга енгилликлар яратиш масаласида янада кўпроқ тарғиб-ташвиқот ишларини олиб боради. Мажбурий ижро бюроси ўз-ўзиндан суднинг қарори билан мусодара қилинган мулкларни ундириш ва қарздорлар билан ҳисоб-китоб қилиш ишлари, яъни суд қарори ижросини таъминлаш билан шуғулланади, лекин аукцион орқали давлат мулкни сотиш бу бошқа масала. Биз мазкур Фармон қабул қилинишидан олдин жаҳон таърибасини ҳам ўргандик. Украина, Беларусь, Россия, Қозғистон мамлакатларида ҳам электрон аукцион савдо майдончалари прокуратура хузурида эмас, бевосита давлат мулкни бошқариш ваколатига эга бўлган орган хузурида ташкил этилган.

**"Инсон ва қонун" мухбири
Мадҳия АВАЗОВА ёзиб олди.**

КЕКСАЛАРНИ ПАРВАРИШ ҚИЛАЁТГАНЛАРГА СТАЖ БОРМИ?

— МЕНИНГ онам биринчи гуруҳ ногирони, деб топилган. Ҳозирги кунда онам тўлиқ парваришга муҳтожлиги сабабли унга синглим қараяпти. Синглимнинг онамни кечаю-кундуз парваришлаётгани меҳнат стажига қирадимми ёки йўқми?

**Сарвара ҲОШИМОВА,
Сирдарё вилояти**

— “Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида”ги Қонунга асосан 1 гуруҳ ногиронига ёки 16 ёшгача бўлган ногирон болага, шунингдек, ўзгаларнинг парваришига муҳтож бўлган (даволаш муассасасининг хулосасига кўра) 80 ёшга тўлган қарияларга қараб турилган вақт иш стажига қўшиб ҳисобланадиган меҳнат фаолияти тури ҳисобланади.

Бунда мазкур меҳнат фаолияти умумий иш стажига камидан 7 йил бўлган тақдирда иш стажига қўшиб ҳисобланади.

1 гуруҳ ногиронига ёки 16 ёшгача ногирон болага, шунингдек, 80 ёшга тўлган кексаларга қараб туриш вақти:

қараб туришнинг ҳақиқий ҳолатларини текшириш далолатномаси; ногиронликда бўлганликни тасдиқлайдиган ҳужжатлар асосида белгиланади.

Қараб туришнинг ҳақиқий ҳолатларини текшириш далолатномаси Пенсия жамғармаси бўлими томонидан:

маҳалладан олинган маълумотлар; қараб турилган шахслардан, шунингдек, уларнинг қўшиларидадан сўраб чиқиш асосида тузилади.

ЎҚИТУВЧИ МЕТАЛЛОЛОМ ЙИҒИБ ЮРСА...

— МАКТАБ ўқитувчиларига 120 килограммдан металл олом йиғиш буюрилмоқда. Мактабдан бизга шундай топшириқ бўлди. Шу тўғрими?

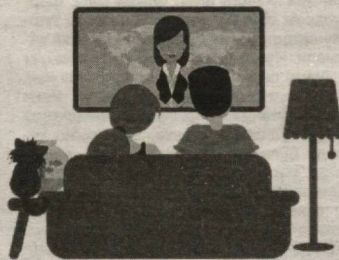
**Камол ШАРИПОВ,
Жиззах вилояти**

— Йўқ, нотўғри. Таълим ва тиббиёт муассасаларига қора металл парчалари, чиқиндиларини тайёрлаш ва топшириш вазифаларини кўйиш таққиланган.

ЯРИМ ТУНДАЯМ ТИНЧЛИК ЙЎҚ... НИМА ҚИЛСАМ БЎЛАДИ?!

— ҚЎШНИМ ярим тунда уйда телевизор овозини баланд қилиб кўриб, бизни дам олишга қўймайди. Эътироз қилсак, ўзимни уйим, хоҳлаган ишимни қиламан, дейди. Бундай ҳолатда фуқароларга жавобгарлик борми ўзи?

**Сардор АЛИМОВ,
Хоразм вилояти**

— Албатта, маъмурий жавобгарлик мавжуд. Тунги вақтда соат 23:00 дан 06:00 гача фуқароларнинг оёқошталлиги ва нормал дам олишини бузиш, яъни:

- баланд овоз билан қўшиқ айтиш;
- музыка чалиш;
- товуш сигналлари бериш;
- хонадонларда, тураржойларнинг йўлаклари ва эшикларида, кўчаларда овози баланд қилиб қўйилган телевизорлар, радиоприёмниклар, маэниафонлар ва овоз чиқарувчи бошқа аппаратуралардан фойдаланиш;
- тураржой биноларида ва улардан ташқарида жуда зарур бўлмагани ҳолда шовқин чиқарувчи ишлар қилиш, шунингдек, маиший шовқинга қарши кураш талабларини бузувчи бошқа ҳаракатларни содир этиш фуқароларга энг кам иш ҳақининг учдан бир қисми (67 минг 576 сўм), мансабдор шахсларга эса энг кам иш ҳақининг учдан бир қисмидан (67 минг 576 сўм) иккидан бир қисмигача (101 минг 365 сўм) маъмурий жарима солишга сабаб бўлади.

МЕНИНГ МЕРОС ҲУҚУҚЛАРИМ ҚАНДАЙ?

— МЕН яшаб турган уй марҳум отамнинг номида. Уйда онам ва мен оила билан яшаймиз, биз оилада 4 фарзандимиз. Ака-опаларимнинг уй жойлари бор, фарзандлар ўртасида уй масаласида ҳеч қандай низо йўқ. Уй қонуний кимнинг номига расмийлаштирилади? Шу масалада маълумот берсангиз.

**Сарвар АБДИЕВ,
Бухоро вилояти**

— Сиз Фуқаролик кодексига асосан биринчи навбатдаги ворислар жумласига кирасиз. Мерос очилгандан сўнг нотариус меросхўрнинг илтимосига кўра унга меросга бўлган ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома беради.

Мерос фуқаронинг ўлими ёки унинг суд томонидан вафот этган, деб эълон қилиниши оқибатида очилади.

Мерос очилган жойдаги нотариус меросхўрнинг илтимосига кўра унга меросга бўлган ҳуқуқи тўғрисида гувоҳнома бериши шарт. Меросга бўлган ҳуқуқ тўғрисидаги гувоҳнома мерос очилган кундан эътиборан олти ой ўтганидан кейин берилади.

Нотариуслар томонидан нотариал ҳаракатларни амалга ошириш тартиби тўғрисидаги йўриқномага асосан уй, квартира, уйнинг ёки квартиранинг бир қисмини бошқа шахсга ўтказиш бўйича битимларни нотариал тасдиқлашда нотариуслар бу мулклар мулкдорга тегишлилигини текширади, меросга бўлган ҳуқуқ тўғрисидаги гувоҳнома мулкни бошқа шахсга ўтказиётганда мулк ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжат бўлиб хизмат қилади.

КОЛЛЕЖ БИТИРУВЧИЛАРИ МИКРОКРЕДИТ ОЛИШИ МУМКИН

— БУ йил коллежни битираман. Машиналарни таъмирлайдиган устaxonа очмоқчиман. Шунга кредит ололмоқчи эдим. Мен олишим мумкин бўлган кредит тури ва тартиби ҳақида тушунча берсангиз.

**Асилбек НИЁЗОВ,
Самарқанд шахри**

— “Тижорат банклари томонидан касб-хунар коллежлари битирувчиларига микрокредитлар бериш тартиби тўғрисида”ги низомга асосан тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун давлат рўйхатидан ўтган, Ўзбекистондаги касб-хунар коллежларида ўқишни якунлаган кундан бошлаб 3 йилдан ортиқ вақт ўтмаган битирувчиларга микрокредитлар берилади.

Микрокредит:

юридик шахс ташкил этмаган ҳолда фаолият юритаётган қарз олувчиларга — энг кам ойлик иш ҳақининг 200 бараваригача; юридик шахс ташкил этган ҳолда фаолият юритаётган қарз олувчиларга — энг кам ойлик иш ҳақининг 300 бараваригача миқдорда қайтарми муддатини ўзайтириш ҳуқуқисиз берилади.

Қарз олувчилар микрокредит олиш учун банкка буюртма тақдим этади.

Буюртмага қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади:

бизнес-режа;

қарз олувчининг тегишли давлат солиқ инспекциясига тақдим қилган охириги ҳисобот даври учун бухгалтерия баланси, 90 кундан ортиқ муддатдаги қарзларга доир солиштириш далолатномалари, молиявий натижалар тўғрисида ҳисобот, янги ташкил этилган юридик шахслар ҳамда яққа тартибдаги тадбиркорлар, (юридик шахс ташкил этмаган ҳолда фаолият юритаётган деҳқон хўжаликлари бундан мустасно);

қарз олувчига тегишли касб-хунар коллежи дипломининг нотариал тасдиқланган нусхаси;

тегишли кредит таъминоти турларидан бири (мол-мулк ва қимматли қозғолар гарови);

банк ёки сугурта ташкилотининг кафолати; учинчи шахс кафилиги; хатарнинг банк фойдасига сугурта қилинганлиги тўғрисидаги сугурта полиси.

Микрокредит ҳисобига сотиб олинган мулк ўз қийматининг 80 фоизи миқдоридан маъмур микрокредит бўйича гаров предмети бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Банк буюртмани олганидан сўнг уч иш кунини ичида уни кўриб чиқиши ва микрокредит бериш ёки микрокредит беришни асослантилган ҳолда рад этиш ҳақида қарор қабул қилиши шарт.

Микрокредит рад этилган тақдирда, банк қарз олувчига бу ҳақда ёзма шаклда маълум қилиши шарт.

Микрокредит қарз олувчига нақд пулсиз шаклда пул ўтказиш йўли билан берилади.

**Саволларга Адлия вазирлиги масъул ходими
Дилмурод РАЖАБОЕВ жавоб берди.**

ТУЗИНИ ЕДИЮ ТУЗЛУФИГА ТУПУРДИ...

— МАСТ эдим. Уловни олиб қочиш ниятим йўқ эди, — деди судланувчи Қодир Хасанов (исм-шарифлар ўзгартирилган) суддан айбини енгиллаштиришларини сўракан. — Мастлигим сабаб ўзимни бошқара олмай уловни хайдаб, Самарқандга кетиб қолдим, уч-тўрт соатлардан кейин яна Тошкентга қайтдим. Тўғриси, уловда ҳеч қандай ҳужжатлар йўқ эди...

...Жамиятда ҳожатбарор кишиларнинг борлиги яхши. Бу ортиқча сансалорликлару мушкулотларнинг олдини олиб, кимнингдир ҳаётини тўқис этади. Аммо кимнингдир мушкултини осон этсангу

эвазига телба-тескари ажр олсанг қизиқ бўларкан. Мурод ҳам шундай аҳволда қолди. Ҳаммаси бундай бўлди.

Мурод бир неча кун илгари Қодирни ўзининг новвойхонасига ишга олганди. Ишсизни иш билан банд этиш савобли ҳам хайрли тадбир. Мурод-да шунга ўйлаган бўлса ажабмас. "Ишчи"нинг кейинги номақбулчилигини туш қўриб-дими?! Хулласи, аввалбошда ҳаммаси жойида эди. Кунларнинг бирида Мурод Андижонга кетадиган бўлди. Шахсий уловининг калитини бор ҳужжатлари билан ўртоғи Улмасга қолдирди. Ўзи водийга жўнади. Бу вазиятдан эса

"ишчи-новвой" — Қодир ўз манфати йўлида фойдаланиб қолишга уринди. Муроднинг тузини едию тузлуғига тупурди. Уловни олиб, қочиб қолди. Орада вақт ўтди ҳамки, на уловдан, на Қодирдан дарак бўлди. Улмаснинг шубҳаси ортиб, водийга — Муродга хабар қилди. — Қодир уловни хайдаб кетиб ҳалигача қайтмади.

Ишнинг оғир кўчаётганлиги ойдинлашди. Орага ИИБ ходимлари аралашди-ю улов соз ҳолатда топилди. Аммо улов ҳужжатлари, ҳайдовчилик гувоҳномалари "иссиз йўқолган". Қодирнинг ҳужжатларини йўқ қилмаганлиги ҳақидаги ваз-карсонлари суд томонидан "уйдирма", деб топилди. Мурод "ишчи-новвой"га — Қодирга моддий даъвоси йўқ эканлигини билдирди. Шунчаки, унга қонуний жазо берилишини сўради. Қонун ўз кучини кўрсатди. "Ишчи-новвой" — Қодир бир неча йилга озодликдан маҳрум этилди...

Ёқутхон ХАЙДАРОВА,
жиноят ишлари бўйича
Мирзо Улуғбек туман
суди раиси

"Ортиқча буюм"ларга ХАРИДОР топилди...

ҚОНУНГА хилоф иш ҳар қандай вазиятда жиноят бўлиб қолаверади. Хоҳ онгли бўлсин, хоҳ онгсиз — бу йўлнинг охири муқаррар жазо. Аксар ҳолларда айрим кимсаларнинг "нафс қутқуси"га йўлиқиб қолаётгани ортида бундай хунук вазиятлар келиб чиқмоқда...

Идорада гап тарқади: "Ўзбектелеком"дан текширувчилар келармиш!

Бу пайтгача Шоқосим (исм-шарифлар ўзгартирилган) "Ўзбектелеком"га қарашли идорада маъсул лавозимда фаолият юритаётганди. "Оқоридан" текширувчилар келаётганини эшитди-ю идора омборида тозалаш ишларини ўтказишга киришди. Шу мақсадда Алишер исмли ҳамкасбига махсус ишчи бригада ёллашни тайин этди. Омборда тозалаш ишлари бошланди. Мақсад атроф тоза-озода бўлсин, келгучи текширувчининг топар камчилик-қусури бўлмасин. Омборхонада иш битди-ю идорага тегишли мавжуд алоқа воситаларидан бир қисми "ортиқча"лиги аёнлашди. Шоқосим "муаммо"нинг ечимини пайсалламади. Қўл остида ишловчи Ўткирдан илтимос қилди: — Текширув тугагунча "ортиқча буюм"лар сизнинг уйингизда турса... Текширув ўтгач жойига қайтарамиз!

Ўткир ҳам Шоқосимнинг илтимосини ерда қолдирмайдиган бўлди. Буюмларни ўз уйига элтди. Гап-сўзнинг кети узилдию идорага оқоридан текширувчилар келмади. Ўткирнинг уйига элтилган буюмлар ҳам жойига қайтарилмади. Орада "ортиқча буюм"ларга "харидор" чиқиб қолди. Аввалбошда, Шоқосим харидорга ризолик билдирмади-ю ҳам "харидор"нинг "ортиқча буюм"ларга мўмайгина ҳақ тўлашини эшитиб йийди. Ўткирга хабар қилди:

— Уйингизга бир киши боради. Буюмларни ўша одамга бериб юборасиз...

Жиноятнинг "ҳиди" тез тарқади... "Харидор" Ўткирнинг уйдан идорага тегишли буюмларни олиб чиқиб кетар маҳали хуққни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олинди. Билиб-билмай қилинган ҳаракатнинг оқибати Шоқосимга қимматга тушди. Ўзининг хизмат вазифасидан озод этилди-ю, етмаганига, жаримага тортилди. Нафснинг измига ўрлашнинг охири шу бўлди.

Марат ЖАЛИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси
хузуридаги иқтисодий жиноятларга қарши
курашиш департаменти Чилонзор туман
бўлими бошлиғи ўринбосари

ҚИМОРБАЗ ОШНАЛАР

КЕЧ тушиб қолган, айни палла қишлоқ кўчасида икки нафар ИИБ ходими одимини жадаллатганча, гурунглашиб боришарди...

Бугун Муродбой (исм-шарифлар ўзгартирилган) жой тўйи ўтказди. Байрам-базм ўрнида. Ошналар Жуманиёз, яқинда Россия Федерациясидан келган Матназар, Шербек ва Қурбонлар ҳам шу ерда эди. Ҳаммалари ичкиликнинг забтига учраган, бошлари қизиганди. Бир дам Жуманиёз уйига қайтиш баҳонасида ташқари чиқди. Унинг ортидан қолган таниш ёр-ошналар эргашди.

— Россиядан келганимиздан бери меҳмонга чақирмадинг, Жуманиёз, — деб гина қилиб қолди Матназар. — Кўп нарса сўрамаймиз...

— Уйимнинг тўри сеники, — деди Жуманиёз паст тушишга унамай. — Борсанг меҳмон қиламан.

Гап шу бўлди. Жуманиёз уйига жўнади. Қолганларнинг "боши гангиб" мезбон — Муродбойниқанда қолди. Орада Жуманиёзнинг меҳмонга чорлови Матназарнинг ёдига тушиб қолди, шекилли, қаватига Шербекни олиб Жуманиёзникига жўнадилар. Хулласи зиёфатнинг давоми ўша ерда давом этадиган бўлди. Меҳмонновозлик-йигининг авжиди Қурбон чўнтағи-

дан қарта чиқариб қолди. Ҳаммани "уйинга" чорлади. — Қани, бу ёнига "бир қўл"дан ташлаймиз...

...Қингир йўлнинг охири лой. Қартабоз ошналар бундай қўр солиб қимор ўйнаб турганларига уйга ИИБ ходимлари келиб қолди. Жуманиёзнинг кайфи учди. Жазо тайин. Унга каттагина жарима солинди.

Олимбой МАШАРИПОВ,
жиноят ишлари бўйича
Хива шаҳар суди судьяси

ФАРЗАНДЛАРИГА ИБРАТ БЎЛОЛМАГАН ОТА

ГИЁҲВАНДЛИККА қарши курашишнинг барча чоралари қўрилаётганлигига қарамасдан бу турдаги жиноятлар турли кўринишларда ҳар хил ёш ва тоифадаги фуқаролар томонидан ҳамон содир этилмоқда.

Нодир Раҳимов (исм-шарифлар ўзгартирилган) ҳам гиёҳвандлик воситалари билан муомала қилиш ва ўтказиш қонунга хилоф эканлигини била туриб, ана шундай жиноятга қўл урган кимсалардан. У тўрт фарзанднинг отаси. Эндигина қирқ

ёшга кирган бу шахс кейинги 6 йил ичида суднинг қора курсисига уч марта ўтиришга ҳам улгурди. У учинчи бор қўлга тушиб қўлларига кишан солинганда, муқаддам қилган жиноятлари учун тавба қилмагандан афсусланди.

Н.Раҳимов илк марта қилган жинояти учун жиноят ишлари бўйича Навоий шаҳар суди томонидан 2 йил ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинлангани, бу жазо муддати тугар-тугамасдан, иккинчи бор жиноят

ишлари бўйича Конимех тумани суди томонидан Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 266-модда, 2-қисми билан айблаб чиқарилган жиноят иши амнистия актига асосан тугатилганлиги, унга давлатимиз томонидан инсонпарварлик, бағрикентлик қилганини эслаб, ношукурликдан виждони қийналди. Далилий ашёлар билан уйдан олиб кетилаётганида, борида шукр қилиб яшаётгани, норасида фарзандларининг синиқ руҳий ҳолати кўз ўнгидан

ўтди. Уларга ибрат бўла олмаганидан боши эгилди, юзи қора бўлди.

...Ёзнинг иссиқ бир кунини ҳайдовчи Н.Раҳимов Зарафшон дарёсига чўмилиш учун бориб, қайтишда дарё бўйидаги дала-ҳовлилар ёнида бир туп гиёҳвандлик воситалари туркумига кирадиган ўсимликни кўриб қолди. Унинг баргларини дарҳол қўлиб олиб, не бир хаёллар билан уйининг орқа томонида жойлашган тош тагига яширгач кўнгли бироз тинчиди, сўнгра ўз ишлари билан машғул бўлиб юрди.

Орадан уч-тўрт кун ўтиб, кутилмаганда Собир исмли таниши унга кўнгирақ қилиб, поликлиника ёнига тақлиф этди. Учрашув чоғида Собир ундан гиёҳвандлик моддаси топиб беришни илтимос қилди. Анчадан бери яхши танишлиги ва олди-бердиси борлиги учун яшириб қўйилган шу захриқотилни ҳеч шубҳаланмасдан Собирга сотаётганида ички ишлар идоралари ходимлари томонидан қўл-

га олинди. 1,91 грамм гиёҳвандлик моддаси учун ўз номига доғ туширган, пешонасига учинчи бор судланган, деган тамгани босган бу йигит оиланинг ёлғиз боқувчиси эди. Маҳаллада улар кам таъминланган ижтимоий муҳофазага муҳтож оила сифатида рўйхатда туради. Шу боис маҳалла яна бир бор бу оиллага марҳамат кўрсатди. Боқувчиси қолаётган оила фарзандларининг тақдирини ўйлади. Энди улғайиб, вояга етаётган ўғил-қизларнинг орзуларига оғу томиб, захарланмасин, тўғри йўл қолиб, эгри йўлга кириб кетмасин, дея Н.Раҳимовни ўз кафилигига олиб, суд залидан озод қилишни сўради. Жиноят ишлари бўйича Навоий шаҳар суди мазкур жиноят иши юзасидан одилона ҳукм чиқарди. Н.Раҳимовга беш йил озодликни чеклаш жазоси тайинланди. У суд залидан озод қилинди.

Маруся ҲОСИЛОВА,
"Инсон ва қонун" мухбири

ДУНЁДАГИ ЭНГ ҚИММАТ КИТОБЛАР

“ЛЕСТЕР КОДЕКСИ”

“Лестер Кодекси” — бу китобда Леонардо да Винчининг илмий ишлари жамланган бўлиб, 1994 йилда аукционда 30,8 миллион АҚШ долларига Билл Гейтсга сотилган. Китоб 72 варақдан иборат. У ўзида олимнинг қайдлари, расмлар, математик изоҳларни жамлаган бўлиб, ундаги ёзувларни фақат ойнадаги тасвир орқали ўқиш мумкин.

“ГЕНРИХ ШЕР ИНЖИЛИ”

“Генрих Шер Инжили” — XII асрнинг охирида (1175-1188 йиллар оралиги) Генрих Шер учун Германияда чоп этилган. Китоб 226 варақдан иборат бўлиб, аукционда 12,4 миллионга сотилган. Ҳозирда у Германиядаги герцог Август кутубхонасида сақланади.

“АМЕРИКА ҚУШЛАРИ”

“Америка қушлари” китоби — 1827 йилда натуралист-рассом Джон Джеймс томонидан нашр қилинган. Унда қушларнинг иллюстрациялари ва уларнинг илмий тасвири берилган. Бу китоб атиги 200 нусхада чоп этилган. Унинг узунлиги 127 сантиметр, чунки рассом қушларни табиий ҳажмда тасвирлаган. Бу китоб 2000 йилда Қатар шайхи Саудга 8,8 миллион АҚШ долларига сотилган.

“КЕНТЕРБЕРИК ҲИКОЯЛАРИ”

“Кентерберик ҳикоялари” асари инглиз ёзувчиси Джеффри Чосер томонидан XIV асрда яратилган. Китоб тўпلام шаклида бўлиб, унда 22 та шеърый асар ва 2 та насрий новелла мавжуд. 7,5 миллион АҚШ долларига сотилган.

“БИРИНЧИ ФОЛИО: ШЕКСПИР КОМЕДИЯЛАРИ, ТАРИХ, ТРАГЕДИЯЛАРИ”

“Биринчи фолио: Шекспир комедиялари, тарих, трагедиялари” асари Шекспир вафотидан бир неча йилдан сўнг, 1623 йилда чоп этилган. Ўзида 36 та сахна асарини жамлаган ва 900 варақдан иборат. Уша йилларда бу китоб фақат 228 нусхада чиқарилган бўлиб, ҳозир тахминан 40 тача нусхаси сақланиб қолган. У 6 миллион АҚШ долларига баҳоланган.

“ГЕРЦОГ НОРТУМБЕРЛЕНДСКИЙ БЕСТИАРИЯСИ”

“Герцог Нортумберлендский бестиарияси” китоби XIII асрда яратилган. Китобда реал мавжуд ва фантастик ҳай-

вонлар тасвири берилган. Унда ахлоқий мавзуда ҳикоялар ва деталлар ифодаланган. Китоб 1990 йилда коллекционер томонидан 5,4 миллион АҚШ долларига сотиб олинган.

“ГУТЕНБЕРГ ИНЖИЛИ”

“Гутенберг Инжили” 1450 йилларда Иоган Гутенберг томонидан чоп этилган. Ҳозирда унинг 180 нусхасидан атиги 21 нусхаси сақлаб қолган. Бу китоб бебаҳо ҳисобланса-да, унинг тўлиқ бўлмаган 1-жилди 1987 йилда 4,9 миллион АҚШ долларига сотилган.

“МЕВАЛИ ДАРАХТЛАР ҲАҚИДА ТРАКТАТ”

“Меваги дарахтлар ҳақида трактат” — бу француз кўлэмаси бўлиб, ўзида 16 та меваги дарахтлар ҳақидаги тўпلامлар ва уларга иллюстрацияларни киритган. Китобни 1768 йилда Луи Дюамель дю Монсо ёзган. Бу китоб 2006 йилда Брюссель аукционда 4,5 миллион АҚШ долларига сотилган.

Интернет материаллари асосида
Мирура ТЎЛАЕВА тайёрлади.

РЕКЛАМА

Ҳурматли тадбиркорлар!

“АСАКА” БАНК

бизнесингизни молиялаштириш ва ривожлантириш учун қуйидаги хорижий банкларнинг кредит линиялари маблағлари ҳисобидан кредитлар тақлиф этади:

- Коммерцбанк А.Г. (Германия);
- КФВ Ипекс Банк (Германия);
- Ландесбанк А.Г. (Германия);
- Хитой Халқ Республикаси Эксимбанки;
- Хитой Халқ Республикаси ICBC Банки;
- Хитой Халқ Республикаси Давлат Тараққиёт Банки;
- Халқаро Тикланиш ва Тараққиёт Банки — “Ўзбекистон Республикасида боғдорчилик секторини ривожлантириш” лойиҳаси доирасида;
- Корея Республикаси Эксимбанки;
- Туркия Республикаси Эксимбанки;
- Халқаро Тараққиёт Агентлиги — “Ўзбекистон Республикасида чорвачилик соҳасини ривожлантириш” лойиҳаси доирасида.

“АСАКА” БАНК — тадбиркорлик тараққиётининг мустаҳкам таянчи!

Маълумот учун телефонлар: (78) 120-82-01, 120-82-09, 120-82-24, 120-82-62, 120-82-96, 120-86-83.

www.asakabank.uz

Хизматлар лицензияланган

<p>ИНСОН ҚОНУН</p> <p>МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИА ВАЗИРЛИГИ</p> <p>www.minjust.uz</p>	<p>2007 йил 3 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 0061-рақам билан рўйхатга олинган</p> <p>ISSN 2010-7477</p> <p>9 770107 489088</p>	<p>Бош муҳаррир</p> <p>Қўчқор НОРҚОБИЛ</p>	<p>ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:</p> <p>Тошқулов Акбар Жўрабоевич Рабиёв Шерзод Миржалилович Тожиёв Фуридат Шомуродович Искандаров Ербек Нурбекович Эргашева Дилфуза Рустамовна Мамадалиев Зайниддин Очилович</p>	<p>Тахририятга келган кўлэмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.</p> <p>Навбатчи Гулсум Шодиева</p> <p>Саҳифаловчи-дизайнер Жасур Тожибоев</p>	<p>Нашр индекси: 137</p> <p>“ИНСОН ВА ҚОНУН” газетаси тахририяти компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. А-3 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмда, офсет усулида “Ўзбекистон” нашриёт матбаа ижодий уйида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй.</p> <p>Ушбу сонда ўза суратларидан фойдаланилди.</p> <p>Тиражи — 12202 Буюртма — V-3202 Топшириш вақти — 19:00 Топширилди — 21:00</p>	<p>МАНЗИЛИМИЗ:</p> <p>100 000, Тошкент ш. Сайилгоҳ кўчаси-35.</p> <p>Факс: (0371) 233-44-23, (0371) 233-44-08</p> <p>Обуна бўлими: 233-44-09</p> <p>Баҳоси таъминланган нархда</p> <p>1 2 3 4 5</p>
---	--	--	--	---	---	--